

GREENPEACE

SAYI #197

GÜÇLÜ BİR
PLASTİK
ANLAŞMASI
İÇİN KÜRESEL
DESTEK

İçindekiler

Güçlü bir plastik anlaşması için küresel destek

Greenpeace'in 19 ülkede 19 binden fazla katılımcıyla gerçekleştirdiği anketten elde edilen sonuçlar, Küresel Plastik Anlaşması için güçlü bir halk desteği olduğunu kanıtıyor.

İklim adaleti davaları hayatlarımızı değiştirecek

2024 yılı, mahkemelerdeki birçok iklim adaleti davasının karara bağlanacağı yıl. Uluslararası mahkemeler ve hakem heyetleri önünde görülen iklim davalarının sayısı giderek artıyor ve bu yıl alınacak kararlar çok önemli. Artık giderek daha fazla insan ve topluluk iklim krizinin sağlık, biyoçeşitlilik, çevre ve insan hakları üzerindeki yıkıcı etkilerinin sorumlularından yasal olarak bağlayıcı eylemler bekliyor.

Greenpeace'te nisan ayı...

Greenpeace, gezegenimizin geleceği için nisan ayında da tüm dünyada barışçıl eylemler düzenlemeye devam etti...

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz
Basım ve Tanıtım
Hizmetleri Ltd. Şti. adına
Orli Toledo

Genel Yayın Merkezi

19 Mayıs Mah. 19 Mayıs Cad.
Golden Plaza, No: 3/16 Ofis
No: ORJ/149, 34363
Şişli - İstanbul
Tel: +90 212 935 30 33
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Orli Toledo

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Berkan Özyer

Editör

Onur Aylı

Baskı

Printworld Ambalaj Etiket
San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

F₂O Reklam ve Tanıtım

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

© Joerg Modrow / Greenpeace

GREENPEACE

ÇERNOBİL DERS OLSUN, ENERJİMİZ TEMİZ OLSUN

26 Nisan 1986'da, yani bundan 38 yıl önce Ukrayna'nın Çernobil kentindeki nükleer enerji santralinin 4 numaralı ünitesinde büyük bir kaza meydana geldi. Kazanın etkileri bugün de devam ederken, on yıllar öncesinin nükleer hastalığındaki ısrara bir son verilmesi ve nükleer enerjinin geçmişte bırakılması için çağrıda bulunuyoruz!

38 yıl önce, 26 Nisan tarihinde Rusya devlet şirketi Rosatom'un Ukrayna'da bulunan nükleer santralinde dünyadaki en büyük nükleer kaza olarak kabul edilen Çernobil nükleer felaketi yaşandı. Felaketin ardından oluşan radyasyon bulutlarının üç kıtaya yayılmasıyla yüzbinlerce insanın sağlığı tehdit altına girdi; kazanın etkileri bugün de devam ediyor. Radyasyondan etkilenen alanlarda yaşayan insanlarda ölüm oranları normale göre daha yüksek; doğum oranları daha düşük, kanser vakalarında ise artış var. Felaketten etkilenenler arasında psikolojik rahatsızlıklar da oldukça yaygın. Bu kazanın sorumlusu olan Rosatom şirketinin, kazadan etkilenen ülkelerden biri olan Türkiye'de bir nükleer santral kurması planlanıyor.

Çernobil nükleer felaketi nükleer enerjinin ülke sınırlarını aşan, nesiller arası hastalıklara neden olan, yıkımlarla dolu bir enerji üretim biçimi olduğunu gösteriyor.

Çernobil kazası 38 yıl önce yaşandı. Bugün teknolojinin 38 yıl önce hayal edemeyeceğimiz kadar ilerlemesiyle yeni, tehlikesiz ve verimli enerji üretim modelleri gelişmişken, on yıllar öncesinin nükleer hastalığındaki bu ısrar bizi dönemeyeceğimiz karanlık bir tünele girmeye zorluyor.

Her yıl olduğu gibi bu yıl da nükleer enerjiyi geçmişte bırakmak için çağrıda bulunuyor; yenilenebilir enerjinin herkes tarafından kullanılabilir bir enerji üretimi olması için engelleri kaldırmaya davet ediyoruz.

İNSANLAR PLASTİĞE KARŞI GÜÇLÜ BİR PLASTİK ANLAŞMASI İÇİN KÜRESEL DESTEK

Plastik kirliliğiyle mücadeleye yönelik güçlü bir kamuoyu desteği olduğunu biliyoruz. Daha önce yapılan anketler de bunu teyit etmişti. Bu nedenle, dünya genelinde 19 ülkede halka plastik kriziyle ilgili görüşlerini sorduğumuzda, bulgularımızın, örneğin insanların %75'inin tek kullanımlık plastiklerin yasaklanmasını desteklemesiyle örtüşmesi bizi şaşırtmadı.

Bununla birlikte, bazılarının radikal bulabileceği, ancak plastik kriziyle mücadele için gerçekten elzem olan bir öneriye (plastik üretiminin azaltılması) kamuoyu desteği olup olmayacağını da öğrenmek istedik. Yakın zaman önce yayınladığımız İnsan vs. Plastik raporumuzda da ortaya konduğu üzere, yüzde 82 gibi büyük bir oranda kamuoyu desteğini gösteren bu yanıt bizi cesaretlendirdi ve ilham verdi.

Aslında bu sonuç kimse için şaşırtıcı olmamalı. Herhangi birimiz plastikle dolup taşan, nehirlerimizi boğan, sahillerimizde biriken ve on yıllar hatta yüzyıllar boyunca yok olmayacak küçük parçalara ayrılarak yiyeceklerimiz ve soluduğumuz havaya karışan plastiklerin egemen olduğu bir dünya istiyor olabilir miyiz? Elbette hayır, ancak ne yazık ki fosil yakıt lobilerinin istediği tam olarak buymuş gibi görünüyor. Plastik krizini çözmeyi amaçlayan siyasi süreçler üzerindeki yoğun etkileri ve kendi istediklerini elde etme konusundaki sarsılmaz kararlılıkları son derece endişe verici.

2024 çok önemli bir yıl

2024 yılı plastik krizinin geleceği için büyük önem taşıyor çünkü yıl sonuna kadar yasal olarak bağlayıcı bir küresel plastik anlaşması müzakere edilecek. Bu müzakerelerin önemli bir ayağı, nisan ayı sonunda 173 ülkenin bakanlarının Kanada'nın Ottawa kentindeki Shaw Centre'da bir araya gelmesiyle gerçekleşti. Ancak müzakereler üretimin kısıtlanması konusunda anlaşma sağlanamadan sona erdi. Nihai müzakereler Kasım 2024'te Güney Kore'nin Busan kentinde yapılacak.

© Constantinos Stathias / Greenpeace

2022'de küresel bir plastik anlaşmasının geliştirilmesine yönelik tarihi karar BM Genel Kurulu'nda kabul edildiğinde, plastiğin tüm yaşam döngüsünü ele alma ve amansız plastik kirliliği dalgasını durdurma görevini üstlenmişti. Plastik üretimini frenlemeden ve nihayet plastik çağını sona erdirmeden bunu yapmak mümkün değil. Greenpeace, biyolojik çeşitliliği korumak ve küresel sıcaklıkların 1.5°C'nin altında kalmasını sağlamak için Küresel Plastik Anlaşması'nın 2040 yılına kadar toplam plastik üretimini en az %75 oranında azaltmasını talep ediyor. Elbette bunların hiçbirisi fosil yakıt lobisi için önemli değil. Onlar için en önemli şey, insanların ve gezegenin zararına elde ettikleri kârlar.

© Jack Perks / Greenpeace

Fosil yakıt engelinin aşılması

Anlaşmanın son toplantısında, fosil yakıt ve kimya endüstrilerinin lobicilerinin sayısı, en küçük 70 ülkenin delegelerinin sayısından fazlaydı. Müzakereler yoğunlaştıkça bu sayı daha da artabilir. Kamuoyu, endüstriyel lobiciliğin karşı karşıya olduğumuz sorunları çözmek için gereken olumlu anlaşmaları engellediğinin farkında. Muhtemelen bu nedenle anketimize katılanların yüzde 60'ı fosil yakıt ve kimya endüstrilerinden lobicilerin anlaşma müzakerelerinden dışlanmasını destekliyor.

İnsanları dinleme zamanı

Küresel Plastik Anlaşması'nın başarıya ulaşması için siyasi irade yeterli değil; kamuoyunun desteğine de ihtiyaç var. Anketimizde ortaya çıkan, plastik kirliliği konusundaki kamuoyu endişesi bu konuda hiçbir şüphe olmadığını doğruluyor. Plastik konusunda güçlü bir eylem için desteğin evrensel olduğunu görüyoruz. Küresel

Kuzey'den gelen büyük miktarlarda plastik atığın akınına uğramaya devam eden ve insanların her gün plastik atıkların etkileriyle yaşadığı Meksika, Tayland, Filipinler ve Malezya gibi Küresel Güney ülkelerinde bu destek en yüksek seviyede.

Plastik üretimini azaltmaya ve çevreyi korumaya yönelik yankı uyandıran eylem çağrısı, Küresel Plastik Anlaşması kapsamında bir araya gelen hükümetlere güçlü bir mesaj gönderiyor: Fosil yakıt endüstrisine karşı durun ve insanların çıkarlarını savunun.

Plastik kirliliğinin yarattığı zorlukların üstesinden gelmek için Küresel Plastik Anlaşması'nın bir umut ışığı olmasına, plastik çağının sonunu işaret etmesine ve plastik kirliliği eğilimini tersine çevirmesine ihtiyacımız var.

Gezeganimizin ve sakinlerinin sağlığı ve dayanıklılığı, tüm gelecek nesiller için korunması gereken temel bir hak. Kalıcı bir değişim yaratma gücü ise hepimizin ve her birimizin elinde.

Anket sonuçları

Plastiklerden kaynaklanan kirlilik dünyanın her köşesinde zararlı etkisini gösteriyor. Greenpeace'in 19 ülkede 19 binden fazla katılımcıyla gerçekleştirdiği anketten elde edilen sonuçlar, Küresel Plastik Anlaşması için güçlü bir halk desteği olduğunu kanıtlıyor. Ankete katılanların:

- Yüzde 82'si plastik üretiminin azaltılmasını; yüzde 80'i biyoçeşitliliği ve iklimi korumak için plastik üretiminin azaltılmasını destekliyor.
- Yüzde 90'ı tek kullanımlık plastik ambalajların yerine, yeniden kullanılabilir ambalajlara geçilmesini; yüzde 75'i tek kullanımlık plastiklerin yasaklanmasını destekliyor.

Anket sonuçlarına göre katılımcılar mevcut plastik kullanımından ötürü ciddi endişe duyuyor. Katılanların:

- Yüzde 80'i plastiklerin sevdiklerinin sağlığı üzerindeki etkilerinden,
- Ebeveynlerin yüzde 84'ü bu etkilerin çocuklarının sağlığı üzerindeki etkilerinden endişe duyuyor.
- Anket yapılan tüm ülkelerde katılımcıların yüzde 50'si plastiklerle ilgili cesur eylemlere destek olduklarını belirtirken, plastik kirliliği seviyesinin daha yüksek olduğu çoğu Küresel Güney ülkesinde bu destek giderek artıyor.

Dünya genelinden yükselen bu ses ve talepler Küresel Plastik Anlaşması müzakereleri hakkında hükümetlere sağlam bir mesaj gönderiyor. Siyasi liderlerin karşısında üç temel talep yer alıyor:

- Plastiklerin bütün yaşam döngüsü boyunca oluşturduğu kirliliğin ele alınması,
- Plastik üretiminin azaltılması,
- Tek kullanımlık plastiklerin yasaklanması.

İnsanların yanıtları gösteriyor ki bu taleplere karşı başarsızlık, siyasi sonuçlara neden olacak.

2024'te sona ermesi planlanan Küresel Plastik Anlaşması müzakereleri hükümetler arasında devam ediyor. Bu anlaşma, dünyayı plastiksiz bir geleceğe doğru taşıma potansiyeline sahip. Bu fırsatın kaçmasına izin veremeyiz! Güçlü bir Küresel Plastik Anlaşması talep ediyoruz. Çünkü güçlü bir plastik anlaşması hem bizler hem de gelecek nesiller için daha temiz, daha güvenli bir gezegen demek.

© Shervine Nafissi / Greenpeace

İKLİM ADALETİ DAVALARI HAYATLARIMIZI DEĞİŞTİRECEK

2024 yılı, mahkemelerdeki birçok iklim adaleti davasının karara bağlanacağı yıl. Uluslararası mahkemeler ve hakem heyetleri önünde görülen iklim davalarının sayısı giderek artıyor ve bu yıl alınacak kararlar çok önemli. Artık giderek daha fazla insan ve topluluk iklim krizinin sağlık, biyoçeşitlilik, çevre ve insan hakları üzerindeki yıkıcı etkilerinin sorumlulularından yasal olarak bağlayıcı eylemler bekliyor.

Fransa'nın Strazburg kentindeki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde (AİHM) üç önemli dava görülüyor: KlimaSeniorinnen-İsviçre, Carême-Fransa ve Portekizli Gençler-31 Avrupa Devleti. Bunlar, devletlerin yasal yükümlülüklerinin neler olduğunu belirlemeye yardımcı olacak, onları iklim krizi konusunda harekete geçmeye zorlayacak iklim adaletine yönelik sorumluluk davalarının örnekleri...

Greenpeace International Hukuk Danışmanı, aynı zamanda KlimaSeniorinnen hukuk ekibinin bir parçası olan Louise Fournier konuyla ilgili şu değerlendirmeyi yapıyor: "Bu üç davadan herhangi birinde alınan olumlu bir karar, devletlerin insan haklarını korumak için iklim krizi konusunda bağlayıcı yükümlülüklerinin tanınmasında çok önemli bir an olacak. Kararlar Avrupa mahkemelerini ve uluslararası mahkemeler tarafından verilecek tavsiye kararlarını etkileyebilecek. Bu davalar önümüzdeki on yıllar boyunca iklim değişikliğine ilişkin uluslararası hukuk ve politikanın tanımlanmasına yardımcı olacak."

Verein KlimaSeniorinnen Schweiz ve Diğerleri vs. İsviçre

KlimaSeniorinnen davası AİHM'in gördüğü ilk iklim krizi davası olma özelliğini taşıyor. İsviçre'deki yaşlı kadınlar, iklim krizinin insan hakları üzerindeki etkisini önlemek için çok az şey yaptığı gerekçesiyle İsviçre devletini mahkemeye vermek üzere KlimaSeniorinnen adlı bir dernek kurdu. İsviçre'nin küresel ısınmayı 1.5°C'nin

altında tutmak için üzerine düşeni yapması gerektiğini söyleyen KlimaSeniorinnen, tüm ulusal seçenekleri tükettikten sonra, İsviçre'nin yetersiz bir iklim politikası izlediğini ve bu nedenle insan haklarını ihlal ettiğini savunarak davayı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşıdı. 17 yargıçlı Büyük Daire, 29 Mart 2023 tarihinde iklim krizinde insan haklarının korunmasına yönelik davayı dinledi ve 9 Nisan 2024 tarihinde kararını açıkladı. Mahkeme, devletin küresel ısınmayla mücadele için gerekli adımları atmamaya, yaşlı kadınların insan haklarını ihlal ettiği yönündeki davayı karara bağladı. Mahkeme özellikle devletin 8. maddeyi (özel ve aile hayatına saygı hakkı) ihlal edildiğine hükmetti. Ayrıca, şu anda 64 yaş ve üzeri 2.500'den fazla kadını temsil eden dernek tarafından açılan davanın da mağdur statüsüne sahip olduğuna karar verdi.

Mahkemenin kararları yasal olarak bağlayıcıdır ve mevcut ve gelecek nesilleri iklim tahribatından koruma potansiyeli üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Mahkemenin verdiği karar, iklim krizi bağlamında devletlerin insan hakları yükümlülüklerini ortaya koyan güçlü bir hukuki emsal teşkil ediyor. Bu zafer, sadece İsviçre'deki yaşlı kadınlar için değil, Avrupa'nın ötesindeki tüm nesiller için çok önemli. İsviçre ve Avrupa Konseyi'nin 46 üye ülkesinin tamamı, iklim politikalarını gözden geçirmek ve gerekirse mahkeme tarafından insan haklarını korumak üzere geliştirilen ilkeler temelinde güçlendirmek zorunda kalacak. Bu da elbette genç-yaşlı herkesin yararına olacak.

Carême vs. Fransa

Fransa aleyhindeki bu dava, ülkenin kuzeyindeki Dunkirk'ün bir banliyösü olan Grande-Synthe'nin eski belediye başkanı Damien Carême tarafından açıldı ve Fransız hükümetinin Fransa'nın emisyon azaltım hedeflerini karşılamak için yetersiz adımlar atarak yaşam hakkı ile aile ve özel yaşam hakkını koruma yükümlülüğünü yerine getirmediğini ileri sürdü. Büyük Daire, bu davada KlimaSeniorinnen'in davasıyla aynı gün kamuya açık bir duruşma düzenledi ve böylece Carême vs. Fransa mahkeme tarafından dinlenen ikinci dava oldu.

Duarte Agostinho ve Diğerleri vs. Portekiz ve 31 Diğer Devlet

Altı Portekizli genç yıkıcı orman yangınlarına tanık olduktan ve giderek kötüleşen sıcak hava dalgalarını deneyimledikten sonra harekete geçmeye karar verdi. Gençler, 3 Eylül 2020 tarihinde AİHM'de 30'dan fazla Avrupa ülkesine karşı benzeri görülmemiş bir dava açarak; küresel ısınmanın 1.5°C'nin altında tutulması doğrultusunda ülkelerin yasal olarak emisyon azaltma çabalarını artırmaya zorlanmasını istediler. Bu gençlerin

söylemek istedikleri şey son derece basit. Geleceklerini korumak için zaman hızla tükeniyor. Sera gazı emisyonlarını azaltmak ve insanları orman yangınları ve sıcak hava dalgaları gibi iklim krizinin en kötü etkilerinden korumak için çok daha iddialı ve acil adımlar atmak hükümetlerin yasal görevidir.

Sırada ne var?

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ilk teşkil eden bu üç davayı karara bağladıktan sonra, Norveç'teki Gençlik davası da dahil olmak üzere, diğer iklim davaları hakkında karar vermeye başlaması bekleniyor. Avrupa'daki ulusal mahkemeler de iklim davaları hakkında karar vermek için bu yönlendirmeyi bekliyor. Bu davalar, hükümetlerin küresel ısınmayı 1.5°C'nin altında tutmak için bilimsel uzlaşa doğrultusunda daha iddialı iklim eylemleri gerçekleştirmeleri gerektiğini savunanlar tarafından açılıyor.

AİHM'deki iklim davaları şunu gösteriyor: İnsanlar, hükümetleri ve şirketleri eylemlerinin mevcut ve gelecek nesiller üzerindeki etkilerinden sorumlu tutmaya her geçen gün daha da yaklaşıyor.

Greenpeace'de nisan ayı...

- Greenpeace Nordic, İsveç'in Gotland Adası açıklarında Rus gölge filosuna yakıt sağlayan bir bunker gemisine karşı barışçıl bir protesto başlattı.
- Greenpeace Kanada, Küresel Plastik Anlaşması müzakerelerinin gerçekleştirildiği Ottawa'da Shaw Merkezi'nin önüne 6 metre uzunluğunda bir "Küresel Plastik Fabrikası" getirdi. Fabrikada, petrolün plastik kirliliğine dönüşümünü gösteren ve her iki tarafında "Plastik Üretimini Hemen Durdurun!" mesajları bulunan pankartlar vardı. Ayrıca delegelerin cesur adımlar atmaları için aciliyeti vurgulamak amacıyla, fabrikanın üstüne "Dünya Sizi İzliyor!" yazıldı.
- Greenpeace Avustralya, birçok STK ile birlikte fosil yakıt şirketi Woodside Energy'nin genel kurul toplantısının olduğu sabah Perth'te bir araya gelerek, şirketin yıkıcı gaz projelerini ve iklim konusunda eylem eksikliğini protesto etti.
- Greenpeace Hollanda, IJmond sakinleri ve eylem gruplarıyla birlikte IJmuiden'den Tata Steel çelik fabrikasına doğru bir yürüyüş düzenledi ve bu yürüyüş ara-

Greenpeace, gezegenimizin geleceği için nisan ayında da tüm dünyada barışçıl eylemler düzenlemeye devam etti...

- çılığıyla bölgedeki insanların hava kirliliği konusundaki kaygılarını ortaya koydu.
- Greenpeace Almanya, Berlin'deki Reichstag binasının cephesine yansıttığı sloganla, İklim Koruma Yasası'nda (Klima Schutz Gesetz) yapılması planlanan değişikliği protesto etti.
- Greenpeace Yunanistan okyanusların kurumsal açgözlülüğünden korunması, kıyı toplulukları için adaletin sağlanması, derin deniz madenciliğinin durdurulması ve BM Açık Denizler Anlaşması'nın onaylanması çağrısında bulunmak için Akropolis'e 'Okyanusumuz Satılık Değil' yazan bir mesaj yansıttı.
- Greenpeace Birleşik Krallık, Londra'daki Canary Wharf Hilton'un önünde, 12. Yıllık Derin Deniz Madenciliği Zirvesi'nin açılışı için çift katlı otobüs yüksekliğinde şişme bir ahtapotla protesto gösterisi yaptı.
- Greenpeace aktivistleri, IKEA'nın Romanya Karpatlar'daki ormansızlaşmayla bağlantısını vurgulamak amacıyla Prag'ın Zlacin kentindeki IKEA mağazasının önünde protesto gerçekleştirdi.

Aylık birden fazla dergi alıp, bunları okullara ulaştırarak **gençleri Greenpeace ile tanıştırmaya ne dersiniz?**

Merhaba,

Bildiđiniz üzere Greenpeace Akdeniz Dergi, yalnızca çevre hakkında ve ana akım medyada yer alamayan gelişmeler üzerine yayın yapmaktadır. Bu haberlerin ve bilgilerin daha erişilebilir ve yaygın olması için dergilerimizi mümkün olduğunca fazla kişiyle paylaşmak istiyoruz.

Dilerseniz 1 adetten fazla dergi hak edişlerinizi sizin adınıza bizlerle iletişime geçen, okumaya ve gelişmeye hevesli öğrencilere iletiyoruz. Fazla sayıdaki dergilerinizi kendi çevrenize iletmek isterseniz, bizi hafta içi 10:00-19:00 arası (0212) 935 30 33 numaralı telefondan arayabilir ya da bilgi.tr@greenpeace.org'a mail atabilirsiniz.

GREENPEACE